АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ACADEMY OF LABOR, SOCIAL RELATIONS AND TOURISM
LAW FACULTY

Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
проректор науково-педагогічної роботи
_____ І.С. Чорнодід
«_31_» ___08___ 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СКО 1. ТЕОРІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність D8 «Право»

Юридичний факультет (очна і заочна форма навчання)

КИЇВ – 2026

Робоча програма «Теорія муніципального права» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 081 Право.

Розробники:
Доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права Я.В.Журавель

Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою
конституційного, адміністративного та фінансового права
« 28 » 08 2026 року, протокол № 1

В.о. завідувача кафедри Т.І.Лебідь
“ 28 ” 08 2026 року

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
юридичного факультету

Декан юридичного факультету Я.В.Журавель
“ 28 ” 08 2026 року, протокол № 1

Схвалено науково-методичною комісією Академії

Протокол від “ 31 ” 08 2026 року № 1

Голова
“ 31 ” 08 2026 року І.С.Чорнодід

©Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2026 рік
© Журавель Я.В., 2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
D «Бізнес, адміністрування та право»</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td>Модулів – 3</td><td rowspan="4">Спеціальність:
D8 Право
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 3</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 90</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1, 2-й</td><td>1, 2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="12">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2 год.
самостійної роботи студента – 2 год.</td><td rowspan="12">Освітній рівень:
III</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>10 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>- год.</td><td>- год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>72 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
усний екзамен</td></tr>
</table>

2. Метою навчальної дисципліни «Теорія муніципального права» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про теоретичні, нормативно-правові та організаційні засади муніципального права, закономірності його становлення й розвитку, правовий статус територіальних громад, систему та компетенцію органів місцевого самоврядування, механізми муніципальної правотворчості, гарантії місцевого самоврядування, а також вироблення практичних умінь і навичок аналізу та застосування муніципально-правових норм у процесі вирішення питань місцевого значення з урахуванням сучасних процесів децентралізації, муніципальної реформи та європейської інтеграції України.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

1. Формування знань про поняття, предмет, метод, систему, принципи та функції муніципального права як самостійної галузі права, науки та навчальної дисципліни.

2. Засвоєння системи джерел муніципального права України, зокрема конституційного законодавства, законів України, міжнародно-правових актів та нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування.

3. Розуміння сутності муніципально-правових відносин, їх структури, суб'єктного складу, об'єктів та особливостей правового регулювання.

4. Вивчення правового статусу територіальної громади як первинного суб'єкта місцевого самоврядування, форм безпосередньої участі жителів у вирішенні питань місцевого значення та механізмів місцевої демократії.

5. З'ясування організаційно-правових засад функціонування системи місцевого самоврядування, правового статусу його органів і посадових осіб, особливостей їх взаємодії з органами державної влади.

6. Дослідження компетенції та повноважень органів місцевого самоврядування, особливостей реалізації власних і делегованих повноважень у різних сферах муніципального управління.

7. Формування розуміння теоретичних і практичних засад муніципальної правотворчості, системи муніципальних нормативно-правових актів, порядку їх підготовки, прийняття, оприлюднення та реалізації.

8. Вивчення правових, організаційних, матеріальних і фінансових гарантій місцевого самоврядування, механізмів захисту прав та законних інтересів територіальних громад, а також юридичної відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування.

9. Аналіз правових засад децентралізації, муніципальної реформи, міжмуніципального співробітництва та механізмів забезпечення сталого розвитку територіальних громад, у тому числі в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

10. Вивчення європейських стандартів місцевого самоврядування, зарубіжного досвіду муніципально-правового регулювання та перспектив адаптації законодавства України до європейських принципів і стандартів.

11. Розвиток навичок самостійного аналізу муніципального законодавства, наукових підходів і правозастосовної практики, виявлення проблем муніципально-правового регулювання та обґрунтування пропозицій щодо його вдосконалення.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

СК02. Здатність застосовувати методи правового і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК04. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері муніципального права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК05. Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних муніципально-правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації на практиці функціонування територіальних громад.

СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері муніципального права.

СК07. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства в цілому та територіальних громад зокрема, і пропонувати для них правові механізми розв'язання.

Результати навчання:

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері муніципального права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

ПРН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи муніципального права, історії світової та української муніципально-правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку муніципального права.

ПРН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

ПРН06. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері муніципального права та у викладацькій практиці.

ПРН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз муніципально-правових явищ та процесів у різних правових системах.

ПРН14. Застосовувати на постійній основі деонтологічні правила і керівні принципи наукових досліджень в галузі муніципального права з урахуванням таких аспектів, як необхідність дотримання авторських прав, недоторканності приватного життя, професійної таємниці та належних дослідницьких практик тощо.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна.

Поняття, предмет і метод муніципального права. Місце муніципального права в системі права України. Муніципально-правові норми та інститути. Система муніципального права. Принципи муніципального права. Співвідношення муніципального права з конституційним, адміністративним, фінансовим та іншими галузями права. Муніципальне право як наука та навчальна дисципліна.

Тема 2. Джерела муніципального права та муніципально-правові відносини.

Поняття та система джерел муніципального права. Конституція України, закони України та міжнародно-правові акти як джерела муніципального права. Європейська хартія місцевого самоврядування. Нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування. Статут територіальної громади. Поняття, структура та особливості муніципально-правових відносин. Суб'єкти, об'єкти та юридичні факти муніципально-правових відносин.

Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування.

Поняття, ознаки та правовий статус територіальної громади. Правосуб'єктність територіальної громади. Види та порядок формування територіальних громад. Територіальна основа місцевого самоврядування. Добровільне об'єднання територіальних громад. Форми безпосередньої участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення. Місцева демократія та громадська участь.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Тема 4. Система та організаційно-правова структура місцевого самоврядування в Україні.

Поняття та система місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування та їх правовий статус. Сільські, селищні, міські голови. Виконавчі органи місцевих рад. Органи самоорганізації населення. Районні та обласні ради. Розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування. Взаємодія органів місцевого самоврядування з органами державної влади.

Тема 5. Компетенція та повноваження органів місцевого самоврядування.

Поняття компетенції та повноважень органів місцевого самоврядування. Власні та делеговані повноваження. Повноваження представницьких і виконавчих органів місцевого самоврядування. Повноваження сільського, селищного, міського голови. Особливості реалізації повноважень у сферах управління комунальною власністю, місцевого бюджету, земельних

відносин, соціального захисту та забезпечення життєдіяльності територіальних громад. Державний контроль і нагляд за законністю діяльності органів місцевого самоврядування.

Тема 6. Муніципальна правотворчість та акти місцевого самоврядування.

Поняття, принципи та форми муніципальної правотворчості. Система муніципальних нормативно-правових актів. Правовий статус, види та юридична сила актів місцевого самоврядування. Статути територіальних громад. Регламенти місцевих рад. Порядок підготовки, прийняття, оприлюднення та набрання чинності муніципальними нормативно-правовими актами. Правова експертиза та правовий моніторинг актів місцевого самоврядування. Державна реєстрація нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування. Систематизація та кодифікація муніципального законодавства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ГАРАНТІЇ, РОЗВИТОК ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 7. Правові, організаційні та матеріально-фінансові гарантії місцевого самоврядування.

Поняття та система гарантій місцевого самоврядування. Конституційно-правові та законодавчі гарантії. Судовий захист прав та інтересів територіальних громад і органів місцевого самоврядування. Матеріальна та фінансова основа місцевого самоврядування. Комунальна власність. Місцеві бюджети та фінансова автономія територіальних громад. Відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування. Юридична відповідальність за порушення муніципального законодавства.

Тема 8. Муніципальна реформа, децентралізація та правове забезпечення розвитку територіальних громад.

Поняття, мета та основні етапи муніципальної реформи в Україні. Децентралізація публічної влади: правові засади та механізми реалізації. Реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування. Правове забезпечення спроможності територіальних громад. Міжмуніципальне співробітництво. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану. Правові механізми відновлення та відбудови територіальних громад.

Тема 9. Європейські стандарти місцевого самоврядування та зарубіжний досвід муніципально-правового регулювання.

Європейська хартія місцевого самоврядування та її значення для розвитку муніципального права України. Європейські принципи організації та діяльності місцевого самоврядування. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади. Європейські моделі місцевого самоврядування. Зарубіжний досвід децентралізації та муніципальної демократії. Адаптація українського муніципального законодавства до європейських стандартів. Перспективи розвитку муніципального права України в умовах європейської інтеграції.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА								

Тема 1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	11	2	2	7	10	2	0	8
Тема 2. Джерела муніципального права та муніципально-правові відносини	11	2	2	7	10	1	1	8
Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування	11	2	2	7	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	33	6	6	21	30	4	2	24
Модуль 2.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ								
Тема 4. Система та організаційно-правова структура місцевого самоврядування в Україні	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 5. Компетенція та повноваження органів місцевого самоврядування	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 6. Муніципальна правотворчість та акти місцевого самоврядування	10	1	2	6	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 2	27	5	6	18	30	3	3	24
Модуль 3.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ГАРАНТІЇ, РОЗВИТОК ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА								
Тема 7. Правові, організаційні та матеріально-фінансові гарантії місцевого самоврядування	10	1	2	7	10	1	1	8
Тема 8. Муніципальна реформа,	9	1	1	7	10	1	1	8

децентралізація та правове забезпечення розвитку територіальних громад								
Тема 9. Європейські стандарти місцевого самоврядування та зарубіжний досвід муніципально-правового регулювання	9	1	1	7	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 3	28	3	4	21	30	3	3	24
Усього годин	**90**	**14**	**16**	**60**	**90**	**10**	**8**	**72**

5. Теми семінарських занять

денна/заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	2	0
2	Тема 2. Джерела муніципального права та муніципально-правові відносини	2	1
3	Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування	2	1
4	Тема 4. Система та організаційно-правова структура місцевого самоврядування в Україні	2	1
5	Тема 5. Компетенція та повноваження органів місцевого самоврядування	2	1
6	Тема 6. Муніципальна правотворчість та акти місцевого самоврядування	2	1
7	Тема 7. Правові, організаційні та матеріально-фінансові гарантії місцевого самоврядування	2	1
8	Тема 8. Муніципальна реформа, децентралізація та правове забезпечення розвитку територіальних громад	1	1
9	Тема 9. Європейські стандарти місцевого самоврядування та зарубіжний досвід муніципально-правового регулювання	1	1
	Разом	**16**	**8**

6. Самостійна робота

денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	7
2	Тема 2. Джерела муніципального права та муніципально-правові	7

	відносини	
3	Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування	7
4	Тема 4. Система та організаційно-правова структура місцевого самоврядування в Україні	6
5	Тема 5. Компетенція та повноваження органів місцевого самоврядування	6
6	Тема 6. Муніципальна правотворчість та акти місцевого самоврядування	6
7	Тема 7. Правові, організаційні та матеріально-фінансові гарантії місцевого самоврядування	7
8	Тема 8. Муніципальна реформа, децентралізація та правове забезпечення розвитку територіальних громад	7
9	Тема 9. Європейські стандарти місцевого самоврядування та зарубіжний досвід муніципально-правового регулювання	7
	Разом	**60**

заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Муніципальне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна	8
2	Тема 2. Джерела муніципального права та муніципально-правові відносини	8
3	Тема 3. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування	8
4	Тема 4. Система та організаційно-правова структура місцевого самоврядування в Україні	8
5	Тема 5. Компетенція та повноваження органів місцевого самоврядування	8
6	Тема 6. Муніципальна правотворчість та акти місцевого самоврядування	8
7	Тема 7. Правові, організаційні та матеріально-фінансові гарантії місцевого самоврядування	8
8	Тема 8. Муніципальна реформа, децентралізація та правове забезпечення розвитку територіальних громад	8
9	Тема 9. Європейські стандарти місцевого самоврядування та зарубіжний досвід муніципально-правового регулювання	8
	Разом	**72**

7. Методи навчання

У ході вивчення курсу «Теорія муніципального права» використовуються такі методи навчання:

1. Методи І рівня:
   - словесні методи: розповідь-пояснення, бесіди, лекції;
   - наочні методи – ілюстрація, демонстрація;
   - індуктивні методи: сходження від конкретного до абстрактного, від часткового до загального;
   - дедуктивний метод;
   - проблемно-пошукові методи;
   - самостійна робота студентів поза контролем викладача.
2. Методи ІІ рівня:

- методи стимулювання інтересу до навчання – створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу (використання цікавих пригод, перегляд навчальних телепередач);

- методи стимулювання обов'язку й відповідальності – роз'яснення мети навчального предмета, вимоги до вивчення предмета, заохочення та покарання в навчанні.

3. Методи ІУ рівня:

- бінарні – наочно-ілюстративний метод, наочно-проблемний, наочно-практичний;
- інтегровані (універсальні).

8. Методи контролю

Під час вивчення курсу «Теорія муніципального права» використовуються такі методи контролю:

Усне опитування – метод контролю, завдяки якому в прямому контакті зі студентом викладач виявляє рівень його знань через різні форми опитування (фронтального, індивідуального, групового). Важливі елементи опитування – зміст і характер питань. За змістом передбачаються:

a). репродуктивні питання – сприяють чіткому виявленню певних знань, вмінь, навичок;

b). реконструктивні питання – використання знань в дещо змінених ситуаціях;

c). творчі питання – розкривають знання і вміння в нестандартних умовах, на основі складних розумових дій, залежно від конкретного матеріалу.

Індивідуальне опитування передбачає доскональну перевірку знань, вмінь, навичок окремих студентів.

Комбіноване опитування – метод, за яким один студент відповідає біля дошки, а інші виконують або індивідуальні, або групові самостійні завдання.

Фронтальне опитування дозволяє викладачеві у відносно короткий строк перевірити знання великої кількості студентів, сприяє систематизації і узагальненню матеріалу, що дуже важливо при переході до вивчення нового матеріалу.

Перевірка письмових робіт (рефератів) – метод, який допомагає виявити: знання фактичного матеріалу; рівень розуміння суті явищ, предметів, що вивчаються; вміння студентів мислити самостійно. Реферативні роботи дозволяють більш ефективно, об'єктивно, оперативно перевірити знання студентів і є вправою, під час якої студент самостійно виконує індивідуальне завдання.

Тестове опитування і оцінка знань – метод, що використовується для швидкого виявлення рівня засвоєння знань у більшої кількості студентів. Передбачаються тести досягнення (засвоєння знань) і тести інтелекту.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Для студентів денної та заочної форм навчання

Поточне тестування та самостійна робота								Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
6	6	6	6	6	6	7	7		

*T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Вид навчальної роботи за модулями та темами	**Форма контролю**	**Максимальна кількість балів**
Змістовий модуль 1.		
Тема 1. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота	Письмова робота або реферат	20

студентів		
Тема 2. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20
Тема 3. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота або реферат	30 20
Загальна кількість балів за всі теми Змістового модулю 1 є середнім арифметичним балів, які отримані студентом за кожну тему модулю		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота	50
Разом за модуль		**100**
Змістовий модуль 2.		
Тема 4. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20
Тема 5. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20
Тема 6. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20
Загальна кількість балів за всі теми Змістового модулю 1 є середнім арифметичним балів, які отримані студентом за кожну тему модулю		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота	50
Разом за модуль		**100**
Змістовий модуль 3.		
Тема 7. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота або реферат	30 20
Тема 8. Семінарське заняття Самостійна робота студентів	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20
Тема 9. Семінарське заняття Самостійна робота	Активність роботи на семінарському занятті Доповідь	30 20

студентів		
Загальна кількість балів за всі теми Змістового модулю 2 є середнім арифметичним балів, які отримані студентом за кожну тему модулю		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота	50
Разом за модуль		**100**

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка національ	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
5	A	**ВІДМІННО** – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
4	B	**ДУЖЕ ДОБРЕ** – вище середнього рівня з кількома помилками	80-89
	C	**ДОБРЕ** – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	70-79
3	D	**ЗАДОВІЛЬНО** – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-69
	E	**ДОСТАТНЬО** – виконання задовольняє мінімальні критерії	50-59
2	FX	**НЕЗАДОВІЛЬНО** – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-49
	F	**НЕЗАДОВІЛЬНО** – необхідна серйозна подальша робота	01-34

Оцінка «відмінно» ставиться студенту, який глибоко, ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, досконало, грамотно і логічно послідовно його викладає. У відповіді теорія пов'язана з практикою. При цьому у студента не виникає складнощів при зміні завдання, він вільно рішає задачі, відповідає на додаткові питання, вірно обґрунтовує правильні рішення, володіє різноманітними навичками і прийомами виконання різноманітних завдань.

Оцінка «добре» ставиться студенту, що твердо засвоїв програмовий матеріал, грамотно і по суті подає його, не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, вірно застосовує теоретичні положення при рішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання.

Оцінка «задовільно» ставиться студенту, який засвоїв лише програмний матеріал, але не засвоїв його детально, допускає неточності, недостатньо вірні трактування, порушується послідовність у викладі програмованого матеріалу і допускає труднощі у виконанні практичних робіт.

Оцінка «незадовільно» ставиться студенту, який не знає значної частини програмованого матеріалу, допускає суттєві помилки, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні роботи.

11. Методичне забезпечення

1. Питання до підсумкового контролю;
2. Тести до модульного контролю;
3. Критерії оцінювання знань студентів з курсу «Теорія муніципального права»;
4. Підручники і навчальні посібники.
5. Робоча програма навчальної дисципліни.

12. Рекомендована література

1. Основна література

1. Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 354 с.

2. Кравченко В. В., Пітцик М. В. Муніципальне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2003. 671 с.

3. Муніципальне право України : підручник / за ред. М. О. Баймуратова. 2-ге вид., доп. Київ : Правова єдність, 2009. 720 с.

4. Батанов О. В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики : монографія / за ред. М. О. Баймуратова. Київ : Юридична думка, 2010. 656 с.

5. Любченко П. М. Муніципальне право : підручник. Харків : Право, 2019. 512 с.

6. Кравченко В. В., Бедрій Р. Б., Гірняк В. О. Муніципальне право України у визначеннях та схемах : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. 144 с.

7. Пирога І. С., Бисага Ю. М., Рогач О. Я. Муніципальне право України : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 358 с.

8. Гураль П. Ф. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження : монографія. Львів : ЛДУВС, Край, 2008. 468 с.

9. Баймуратов М. О. Конституційно-правовий статус територіальної громади в Україні : монографія / за заг. ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Ін Юре, 2003. 512 с.

10. Корнієнко М. І. Муніципальне право України: концептуальні та організаційно-правові питання : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2005.

11. Журавель Я. В. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 18 с.

12. Журавель Я. В. Класифікація органів місцевого самоврядування. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 4. С. 61–64.

13. Кравченко В. В., Пітцик М. В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права). Київ : Арарат-Центр, 2001. 176 с.

14. Кравченко В. В., Пітцик М. В. Муніципальне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2003. 671 с.

15. Кравченко В. В., Пітцик М. В., Салій І. М. Основи муніципального менеджменту : навчальний посібник / за ред. В. В. Кравченка. Київ : Атіка-Н, 2003. 303 с.

16. Потапенко С. А. Поняття актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, їх ознаки та проблеми законодавчого визначення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Юридичні науки. 2018. № 3. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2018-3-3809.

17. Потапенко С. А. Проблеми визначення бази оподаткування за землю комунальної власності об'єднаних територіальних громад. Сучасна доктрина права. 2018. № 9. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2018-9-4398.

18. Потапенко С. А. Шляхи удосконалення механізму відновлення постраждалих під час війни територій територіальних громад. Сучасна доктрина права. 2024. № 11. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-11-10473.

19. Потапенко С. А. Правовий режим меж територій територіальних громад. Інтернаука. 2024. № 4. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-4-9821.

20. Потапенко С. А. Новели вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України. Інтернаука. 2023. № 11. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-11-9427.

21. Ліпкан В. А. Індоктринація геостратегічного муніципалізму. 25.09.2023. URL: https://www.lipkan.com/indoktrinatsiya-geostrategichnogo-munitsipalizmu/ (дата звернення: 08.11.2026).

22. Батанов О. В. Концепт «муніципальне право – комплексна галузь права»: критичний аналіз сучасних підходів. Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету імені Короля Данила Галицького. 2023. Вип. 16 (28). С. 16–23. DOI: https://doi.org/10.33098/2078-6670.2023.16.28.16-23.

23. Бойчук Д. В., Панова І. Ю. Місце муніципального права серед інших галузей права України. International scientific journal «Internauka». Series: «Juridical Sciences». 2019. № 1. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2019-1-4713.

24. Шевченко А. Є., Вітюк Д. Л., Павлюх О. А. Конституційне та муніципальне право України (у визначеннях та схемах) : навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 214 с.

25. Фенич Я. В. Муніципальне право : навчально-методична розробка для студентів юридичного факультету. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024. 40 с.

26. Баско А. Форми та методи діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки. 2023. DOI: https://doi.org/10.32689/2522-4603.2023.4.1.

2. Нормативно-правові джерела

27. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.

28. Європейська хартія місцевого самоврядування : міжнародний документ від 15.10.1985.

29. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР.

30. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 № 2625-III.

31. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11.07.2002 № 93-IV.

32. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX.

33. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII.

34. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII.

35. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII.

36. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX.

37. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX.

38. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

39. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III.

40. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII.

41. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади від 16.11.2009.

42. Європейська хартія місцевого самоврядування (офіційне тлумачення та практика застосування).

Офіційна база нормативно-правових актів: Законодавство України.

13. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал.
2. Міністерство розвитку громад та територій України. Офіційний сайт.
3. Конституційний Суд України. Офіційний сайт.
4. Європейська комісія за демократію через право (Венеційська комісія). Офіційний сайт.
5. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи. Офіційний сайт.
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронні ресурси.
7. Децентралізація в Україні. Інформаційний портал.
8. Асоціація міст України. Офіційний сайт.